

Tokutaro Yamanaka and Yoshio Kobayashi: The History and Structure of Japan's Small and Medium Industries. — With two Specified Surveys. The Science Council of Japan. Division of Economics & Commerce. Economic Series No. 15. Tokyo 1957. 89 sider. (Iflg. forordet fordeles seriens publikationer gratis til professionelt interesserede personer og institutioner).

De formentlig mest repræsentative videnskabelige kredse i Japan står bag udgivelsen af ovennævnte publikation, der yderligere, som fremstillet på den japanske stats trykningskontor, bærer et vist officielt stempel. Hvis hensigten – udover den videnskabelige oplysning – er propagandamæssig: At skabe forståelse og sympati for visse af Japans økonomiske problemer, må det siges at være med ualmindelig sobre og nøgterne virkemidler, man søger at nå dette mål.

Bogen giver en saglig og veldokumenteret fremstilling af visse ejendommeligheder i Japans industrielle struktur. Det påvises således, at den japanske industri sammenlignet med andre industrilande (særligt USA og England) har usædvanligt mange små og middelstore virksomheder, idet 50% af den industrielle arbejdskraft er beskæftiget i virksomheder med under 50 beskæftigede mod 20% i England og 16% i USA.

Endvidere, at der ikke blot er en størrelsesforskel, men også en artsforskel mellem den japanske storindustri og de små og middelstore virksomheder, historisk begrundet derved, at storindustrien kom til Japan som et fremmedlegeme udefra med en ukendt teknik og nye organisations- og finansieringsformer og fremstillede nye, hidtil delvis ukendte produkter. Den konkurrerede derfor ikke direkte med de gamle håndværksprægede industrier, som passede deres og kun langsomt omorganiseredes og mekaniseredes efter mere moderne retningslinier. Krige og omvæltninger har nu og da forskudt relationerne mellem de små og store virksomheders betydning til den ene eller den anden side, men resultatet er i al fald blevet, at Japan i dag har en særdeles heterogen og disharmonisk industriel struktur.

Man har en højkapitalistisk, bankfinansieret storindustri, ret effektiv, med gode fortjenstmuligheder, relativt høje (og stigende) lønninger og med »moderne« modstående industrielle organisationer i form af ret stærke fagforeninger og arbejdsgiverforeninger.

Ved siden heraf ligger småvirksomhederne, ofte kapitalfattige og i ringe grad eller slet ikke mekaniserede i moderne forstand, enten arbejdende i deres særlige brancher, hvor storindustrien ikke kommer (f.eks. forarbejdelse af legetøj), eller forarbejdende halvfabrikata og delstykker til storindustrien (dette gælder særligt i automobilindustrien, hvor samlefabrikkerne er storvirksomheder, mens autodelene fremstilles på småvirksomheder). I denne del af industrien udgør årslønningerne kun knapt 40% af storindustriens lønninger, arbejdskraften er uorganiseret og de sociale vilkår ringere end i de store virksomheder. Forholdene forværres ved, at storindustrien, som på grund af småindustriens lavere lønninger har fordel af at udlicitere delarbejde til småindustriene, i krisetider synes i stand til at vælte en væsentlig del af tilbagegangen over på disse underentreprenører.

Japans middelsmå virksomheder bidrager imidlertid så væsentligt til nationalproduktet, at de må fortsætte, og afhandlingen konkluderer derfor i, at der tiltrænges dybtgående undersøgelser af disse virksomheders problemer for om muligt at råde bod på de mest påtrængende vanskeligheder.

Kirsten Rudfeld.*

* Fuldmægtig i Socialministeriet.

Tibor Scitovsky: Economic Theory and Western European Integration. Georg Allen and Unwin Ltd. London 1958. 154 p., 16 s. net.

I denne bog samler forfatteren fire afhandlinger. Tre har tidligere været offentliggjort som tidsskriftsartikler. Det drejede sig dels om en gennemgang af betalingsbalanceteorien i relation til problemerne omkring en fælles europæisk valuta, dels om en analyse af stordriftens fordele på

Tokutaro Yamanaka and Yoshio Kobayashi: The History and Structure of Japan's Small and Medium Industries. — With two Specified Surveys. The Science Council of Japan. Division of Economics & Commerce. Economic Series No. 15. Tokyo 1957. 89 sider. (Iflg. forordet fordeles seriens publikationer gratis til professionelt interesserede personer og institutioner).

De formentlig mest repræsentative videnskabelige kredse i Japan står bag udgivelsen af ovennævnte publikation, der yderligere, som fremstillet på den japanske stats trykningskontor, bærer et vist officielt stempel. Hvis hensigten – udover den videnskabelige oplysning – er propagandamæssig: At skabe forståelse og sympati for visse af Japans økonomiske problemer, må det siges at være med ualmindelig sobre og nøgterne virkemidler, man søger at nå dette mål.

Bogen giver en saglig og veldokumenteret fremstilling af visse ejendommeligheder i Japans industrielle struktur. Det påvises således, at den japanske industri sammenlignet med andre industrilande (særligt USA og England) har usædvanligt mange små og middelstore virksomheder, idet 50% af den industrielle arbejdskraft er beskæftiget i virksomheder med under 50 beskæftigede mod 20% i England og 16% i USA.

Endvidere, at der ikke blot er en størrelsesforskel, men også en artsforskel mellem den japanske storindustri og de små og middelstore virksomheder, historisk begrundet derved, at storindustrien kom til Japan som et fremmedlegeme udefra med en ukendt teknik og nye organisations- og finansieringsformer og fremstillede nye, hidtil delvis ukendte produkter. Den konkurrerede derfor ikke direkte med de gamle håndværksprægede industrier, som passede deres og kun langsomt omorganiseredes og mekaniseredes efter mere moderne retningslinier. Krige og omvæltninger har nu og da forskudt relationerne mellem de små og store virksomheders betydning til den ene eller den anden side, men resultatet er i al fald blevet, at Japan i dag har en særdeles heterogen og disharmonisk industriel struktur.

Man har en højkapitalistisk, bankfinansieret storindustri, ret effektiv, med gode fortjenstmuligheder, relativt høje (og stigende) lønninger og med »moderne« modstående industrielle organisationer i form af ret stærke fagforeninger og arbejdsgiverforeninger.

Ved siden heraf ligger småvirksomhederne, ofte kapitalfattige og i ringe grad eller slet ikke mekaniserede i moderne forstand, enten arbejdende i deres særlige brancher, hvor storindustrien ikke kommer (f.eks. forarbejdelse af legetøj), eller forarbejdende halvfabrikata og delstykker til storindustrien (dette gælder særligt i automobilindustrien, hvor samlefabrikkerne er storvirksomheder, mens autodelene fremstilles på småvirksomheder). I denne del af industrien udgør årslønningerne kun knapt 40% af storindustriens lønninger, arbejdskraften er uorganiseret og de sociale vilkår ringere end i de store virksomheder. Forholdene forværres ved, at storindustrien, som på grund af småindustriens lavere lønninger har fordel af at udlicitere delarbejde til småindustriene, i krisetider synes i stand til at vælte en væsentlig del af tilbagegangen over på disse underentreprenører.

Japans middelsmå virksomheder bidrager imidlertid så væsentligt til nationalproduktet, at de må fortsætte, og afhandlingen konkluderer derfor i, at der tiltrænges dybtgående undersøgelser af disse virksomheders problemer for om muligt at råde bod på de mest påtrængende vanskeligheder.

Kirsten Rudfeld.*

* Fuldmægtig i Socialministeriet.

Tibor Scitovsky: Economic Theory and Western European Integration. Georg Allen and Unwin Ltd. London 1958. 154 p., 16 s. net.

I denne bog samler forfatteren fire afhandlinger. Tre har tidligere været offentliggjort som tidsskriftsartikler. Det drejede sig dels om en gennemgang af betalingsbalanceteorien i relation til problemerne omkring en fælles europæisk valuta, dels om en analyse af stordriftens fordele på

linie med den, som findes i Scitovskys kendte værk »Welfare and Competition«, og endelig om en fremstilling af visse af Det europæiske Kul- og Stålfællesskab's problemer i lys af doktrinen om de komparative fordele som afgørende for samhandelsmønstre og faktorallokation. Alle disse arbejder er skarpsindige analyser i nær tilknytning til den statiske velfærdsteori, og de alene gør bogen værd at læse. Men det, der gør læsningen til en sand fornøjelse, er afhandlingen om de sandsynlige virkninger af økonomisk integration i Vesteuropa. Denne afhandling, som ikke tidligere har været offentliggjort, beslaglægger iøvrigt omkring halvdelen af bogens sidetal.

Forfatteren retter her skytset imod to af de hyppigst anvendte argumenter for økonomisk integration. For det første finder Scitovsky det ikke godt gjort, at de nationale europæiske markeder er for små til at muliggøre rationel serieproduktion. Når masseproduktionen har så ringe vilkår i Europa, skyldes det efter Scitovskys mening først og fremmest de høje avancer. Herigennem bliver mange varige konsumgoder så dyre, at kun over- og middelklassen kan anskaffe dem. Og da disse købergrupper i Europa er »the most slavish followers of fashion and the greatest sticklers for individuality and the conformity of products to individual tastes and idiosyncrasies« (p. 29), giver end ikke deres behovsdækning mulighed for serieproduktion. Avancerne kan imidlertid ikke sænkes, da producenterne i de enkelte lande er beskyttet imod udenlandsk konkurrence, da de står i nær kontakt med hinanden, og da den europæiske forretningsmoral fordømmer priskonkurrence landsmænd imellem. Hvis skrankekerne for den europæiske samhandel fjernes, bortfalder også en række hindringer for en effektiv konkurrence. Avancerne re-

duceres, de varige konsumgoder bliver tilgængelige for arbejderklassen, og serieproduktion muliggøres. Men det samme kunne opnås, hvis blot konkurrencen blev effektiv inden for de enkelte nationalt afgrænsede markeder.

For det andet finder Scitovsky det usandsynligt, at integrationen vil give anledning til væsentlige forskydninger i faktorallokationen *mellem* landene, da produktionsbetingelserne uden for landbruget stort set er ens overalt i Vesteuropa, og da handelen med landbrugsvarer af politiske grunde ikke kan ventes frigjort. Derimod forudser Scitovsky betydelige ændringer i faktorallokationen *indenfor* hvert enkelt land. Dette forklares ved, at der i samtlige vesteuropæiske lande eksisterer store, moderne, veldrevne virksomheder side og side med små, gammeldags, dårligt drevne, fordi statsmagten beskytter de små gennem en lovgivning, som diskriminerer imod de store.

Når udenrigshandelen frigøres, må denne diskrimination ventes bragt til ophør, fordi ingen stat vil lade en national industri med et sundt naturgivent grundlag bukke under i den internationale konkurrence. De små virksomheder elimineres, og produktionen koncentrerer sig på de store. Den herved tilvejebragte forøgelse af produktiviteten kunne dog være opnået uden nogen frigørelse af udenrigshandelen, hvis blot man havde fjernet hindringerne for fri konkurrence imellem små og store virksomheder.

Det empiriske grundlag for forfatterens udsagn er gennemgående spinkelt, og hans konklusioner drages mange steder lidt for hårdt. Scitovsky har imidlertid tilført integrationsdebatten nye synspunkter og gjort det på en yderst inciterende måde.

Erling Olsen.*

* Lektor ved Københavns Universitet.